PEDAGOGIK JAMOADA SUN'IY INTELLEKTGA NISBATAN IJTIMOIY FIKR VA UNING SHAKLLANISHI

Chirchiq davlat pedagogika universiteti
amaliy psixologiya yo'nalishi 3-kurs talabasi
Mengboyeva Sanam Xamzayevna
ndrbkhdrv@gmail.com

Annotatsiya: *Ushbu maqola pedagogik jamoada sun'iy intellektga nisbatan ijtimoiy fikr va uning shakllanish jarayonini kompleks tahlil qiladi. Sun'iy intellekt texnologiyalarining ta'lim tizimiga kirib kelishi pedagoglar orasida turli qarash, munosabat va psixologik reaktsiyalarni yuzaga keltirmoqda. Maqolada ijtimoiy fikrning shakllanishiga ta'sir etuvchi psixologik, ijtimoiy va madaniy omillar o'rganiladi. Shuningdek, pedagoglarning SIga nisbatan ijobiy va salbiy stereotiplari, innovatsion texnologiyalarga moslashuv jarayonlari tahlil qilinadi. Pedagogik jamoada kollektiv fikr va qaror qabul qilish jarayonlaridagi o'zaro ta'sirlar ham ko'rib chiqiladi. Natijalar SIga nisbatan ijtimoiy fikrni shakllantirishda ilmiy yondashuv, trening va maslahatlarning ahamiyatini ko'rsatadi, shuningdek, ta'lim jarayonida texnologiya va inson omili muvozanatini ta'minlashga xizmat qiladi.*

Kalit so'zlar: *Sun'iy intellekt, ijtimoiy fikr, pedagogik jamoa, psixologik omillar, innovatsion texnologiyalar.*

Аннотация: *Данная статья комплексно анализирует социальное мнение в педагогическом коллективе по отношению к искусственному интеллекту и процесс его формирования. Внедрение технологий искусственного интеллекта в образовательную систему вызывает различные взгляды, отношения и психологические реакции среди педагогов. В статье рассматриваются психологические, социальные и культурные факторы, влияющие на формирование общественного мнения. Также анализируются положительные и отрицательные стереотипы педагогов по отношению к ИИ и процессы адаптации к инновационным технологиям. Рассматриваются взаимовлияния в коллективном мнении и принятии решений в педагогическом коллективе. Результаты подчеркивают значимость научного подхода, тренингов и консультаций для формирования социального мнения об ИИ, а также содействуют обеспечению баланса между технологиями и человеческим фактором в образовательном процессе.*

Ключевые слова: *Искусственный интеллект, социальное мнение, педагогический коллектив, психологические факторы, инновационные технологии.*

Annotation: *This article provides a comprehensive analysis of social opinion within the pedagogical community regarding artificial intelligence and the process of its formation. The introduction of artificial intelligence technologies in education generates diverse attitudes, perceptions, and psychological reactions among teachers. The study examines psychological, social, and cultural factors influencing the formation of social opinion. It also analyzes positive and negative teacher stereotypes toward AI and the processes of adapting to innovative technologies. Interactions within collective opinion and decision-making processes in the pedagogical community are discussed. The findings highlight the importance of scientific*

approaches, training, and consultation in shaping social opinion about AI and contribute to maintaining a balance between technology and human factors in the educational process.

Keywords: *Artificial intelligence, social opinion, pedagogical community, psychological factors, innovative technologies.*

Kirish

Bugungi kunda ta’lim sohasida sun’iy intellekt (SI) texnologiyalarining joriy etilishi global jarayon sifatida tez sur’atlar bilan rivojlanmoqda. Sun’iy intellektning ta’lim tizimiga kirib kelishi nafaqat o‘quv jarayonlarini optimallashtirish, balki pedagoglarning professional faoliyatiga ham sezilarli ta’sir ko‘rsatmoqda. Shu bilan birga, pedagogik jamoalarda SIga nisbatan turlicha ijtimoiy fikr va qarashlar paydo bo‘lmoqda. Bu fikrlar pedagoglarning texnologiyalarga moslashuv darajasi, innovatsion faoliyatga tayyorligi va shaxsiy psixologik xususiyatlariga bog‘liq bo‘lib, ular o‘quv jarayonining sifatiga bevosita ta’sir ko‘rsatadi.

Pedagogik jamoada ijtimoiy fikrning shakllanishi murakkab va ko‘p qirrali jarayon bo‘lib, u psixologik, ijtimoiy va madaniy omillar bilan chambarchas bog‘liq. Shu nuqtai nazardan, pedagoglarning sun’iy intellektga nisbatan ijobiy yoki salbiy munosabatlari, kollektiv qaror qabul qilishdagi tajriba va stereotiplar, shuningdek, hamkorlik va o‘zaro kommunikatsiya uslublari o‘rganilishi muhim ahamiyatga ega.

Maqola maqsadi pedagogik jamoada sun’iy intellektga nisbatan ijtimoiy fikrni aniqlash, uning shakllanish jarayonini tahlil qilish va pedagoglar o‘rtasida innovatsion texnologiyalarga moslashuvni qo‘llab-quvvatlashga yo‘naltirilgan strategiyalarni aniqlashdir. Shu maqsadga erishish uchun ilmiy adabiyotlar tahlili, psixologik va pedagogik kuzatuvlar, shuningdek, pedagoglarning o‘zaro interaktiv faoliyatini o‘rganish metodlari qo‘llaniladi.

Pedagogik jamoaning SIga munosabati va ijtimoiy fikr shakllanishining ilmiy o‘rganilishi nafaqat ta’lim jarayonini samarali tashkil etishga, balki pedagoglarning professional rivojlanishiga, innovatsion faoliyatga tayyorligini oshirishga xizmat qiladi. Shu bois, mazkur mavzu zamonaviy ta’lim tizimida ijtimoiy-psixologik yondashuvlarni shakllantirish va SI texnologiyalarini samarali integratsiya qilish nuqtai nazaridan dolzarb hisoblanadi.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya

Zamonaviy ta’lim sohasida sun’iy intellekt (SI) texnologiyalari tez sur’atlar bilan joriy etilmoqda, bu esa pedagogik jamoalarda turli ijtimoiy fikrlar va qarashlarning shakllanishiga olib keladi. Shu munosabat bilan so‘nggi yillarda nafaqat pedagogik, balki psixologik, sotsiologik va madaniy tadqiqotlar SIga bo‘lgan munosabatni o‘rganishga qaratilgan.

Selwyn (2016) o‘z ishida pedagoglarning texnologiyalarga munosabati va ularning ijtimoiy fikr shakllanishidagi roli masalalarini keng yoritadi. Muallif ta’lim tizimiga yangi texnologiyalar kirib kelishi pedagoglarning psixologik reaktsiyalari va ijtimoiy stereotiplarini yuzaga chiqarishini ta’kidlaydi [1]. Shu bilan birga, Holmes, Bialik va Fadel (2019) sun’iy intellektning pedagogik jarayonlarda qo‘llanilishi pedagoglarning kasbiy kompetensiyalari va ijtimoiy fikrining o‘zaro bog‘liqligini ko‘rsatadi [2].

Mamlakatimizda olib borilgan tadqiqotlar ham pedagogik jamoalarda ijtimoiy fikr va SIga bo‘lgan qarashlarni o‘rganishga qaratilgan. Madgapilova (2024, 2025) ilmiy ishlarida pedagogik jamoa a’zolarining SIga munosabati, ijtimoiy stereotiplar va innovatsion texnologiyalarga moslashuv jarayonlari tahlil qilinadi. Shu bilan birga, pedagoglarning kollektiv qaror qabul

qilishdagi o‘zaro ta’siri, psixologik omillar va madaniy kontekstning ijtimoiy fikrni shakllantirishdagi ahamiyati ko‘rsatib o‘tilgan.

Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, pedagoglarning sun’iy intellektga nisbatan ijtimoiy fikri nafaqat shaxsiy psixologik xususiyatlarga, balki jamoa madaniyati, pedagogik yondashuvlar va o‘quv jarayonlaridagi o‘zaro ta’sirga bog‘liq. Shu sababli, pedagogik jamoalarda SI texnologiyalarini joriy etish jarayoni faqat texnologik masala emas, balki ijtimoiy va psixologik jarayon sifatida ham o‘rganilishi lozim.

Ushbu tadqiqot metodologiyasi bir nechta yondashuvni o‘z ichiga oladi. Avvalo, adabiyotlar tahlili asosida pedagogik jamoada SIga nisbatan ijtimoiy fikrni shakllantirish omillari aniqlanadi. Shu bilan birga, empirik tadqiqotlar quyidagi metodlar orqali amalga oshiriladi:

1. So‘rovnoma va intervyu – pedagoglarning SIga nisbatan munosabatlari, stereotiplari va ijtimoiy fikrlarini aniqlash uchun ishlatiladi.
2. Kuzatuv – pedagogik jamoa a’zolarining o‘zaro muloqoti, kollektiv qaror qabul qilish jarayoni va texnologiyalarga moslashuvini tahlil qilish imkonini beradi.
3. Statistik tahlil – so‘rovnoma natijalarini numerik ko‘rsatkichlarga aylantirish va ularni tahlil qilish orqali umumiy ijtimoiy fikr darajasini baholash.

Tadqiqotning asosiy maqsadi pedagogik jamoada sun’iy intellektga nisbatan ijtimoiy fikrni aniqlash va uning shakllanish jarayonini o‘rganishdir. Shu maqsadda psixologik, ijtimoiy va pedagogik omillar o‘rganiladi va ularning bir-biriga ta’siri tahlil qilinadi. Shu bilan birga, pedagoglarning innovatsion texnologiyalarga moslashuv darajasi ham o‘rganiladi, chunki u SIga nisbatan ijtimoiy fikrni shakllantirishda hal qiluvchi rol o‘ynaydi.

Metodologik yondashuv shuni ta’kidlaydiki, pedagogik jamoada ijtimoiy fikr shakllanishi – bu murakkab, ko‘p qirrali jarayon bo‘lib, u shaxsiy psixologik xususiyatlar, jamoa madaniyati va kollektiv kommunikatsiyaga bog‘liq. Shu sababli, tadqiqot natijalari nafaqat ilmiy yondashuv sifatida, balki pedagogik jamoalarni innovatsion texnologiyalarni samarali integratsiya qilishda qo‘llanma sifatida ham foydalanish imkonini beradi.

Muhokama

Pedagogik jamoalarda sun’iy intellektga nisbatan ijtimoiy fikr shakllanishi murakkab ijtimoiy-psixologik jarayon sifatida namoyon bo‘ladi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, pedagoglarning SIga munosabati nafaqat individual psixologik xususiyatlarga, balki jamoaning umumiy madaniyati, kommunikatsion uslublari va ilg‘or texnologiyalarga moslashuv darajasiga ham bog‘liq.

Empirik kuzatuvlar va so‘rovnoma natijalari shuni ko‘rsatadiki, pedagoglar orasida SIga nisbatan ijobiy fikr ko‘pincha texnologik yangiliklarni qabul qilishga tayyor, innovatsion faoliyatga ochiq va professional rivojlanishga intiluvchi xodimlar orasida shakllanadi. Bunday pedagoglar SI texnologiyalarini o‘quv jarayonida qo‘llashni nafaqat o‘zlarining kasbiy kompetensiyasini oshirish, balki o‘quvchilar bilan samarali o‘zaro ta’sirni rivojlantirish vositasi sifatida qabul qiladilar.

Pedagoglar orasida SIga nisbatan salbiy yoki skeptik fikrlar ham uchraydi. Ularning asosiy sabablari – texnologiyaga nisbatan ishonchsizlik, innovatsion jarayonlarga moslashishda qo‘rquv, shuningdek, SIning pedagogik faoliyatni to‘liq almashtirishi haqidagi noto‘g‘ri tushunchalar bilan bog‘liq. Tadqiqot ko‘rsatadiki, bu turdagi ijtimoiy fikrlar ko‘pincha pedagogik jamoaning kollektiv stereotiplari va ilg‘or texnologiyalarni qo‘llash bo‘yicha yetarli maslahat va treninglarning yo‘qligi bilan mustahkamlanadi.

Kollektiv munosabatlar va o‘zaro kommunikatsiya jarayoni ham ijtimoiy fikr shakllanishida hal qiluvchi rol o‘ynaydi. Pedagogik jamoalarda muvozanatli ijtimoiy fikrni shakllantirish uchun, boshqaruvchilar va jamoa rahbarlari innovatsion texnologiyalarni joriy etish jarayonini bosqichma-bosqich amalga oshirishi, trening va maslahatlar orqali pedagoglarni psixologik qo‘llab-quvvatlashi muhim hisoblanadi.

Shuningdek, ijtimoiy fikrni shakllantirishda shaxsiy va kollektiv faktorlar o‘rtasidagi muvozanat muhim ahamiyatga ega. Individual pedagogning o‘z fikri, professional tajribasi va texnologik kompetensiyasi kollektiv qaror qabul qilish jarayonida aks etadi. Shu bilan birga, pedagogik jamoaning umumiy madaniyati va kommunikatsion strategiyalari bu fikrning ijobiy yoki salbiy shakllanishiga ta’sir qiladi.

Natijada, pedagogik jamoada SIga nisbatan ijtimoiy fikrni shakllantirish faqat texnologiyani qo‘llash masalasi emas, balki psixologik, pedagogik va sotsiologik jarayonlarning uyg‘unlashgan tizimi sifatida ko‘rib chiqilishi zarur. Bu jarayon, o‘z navbatida, ta’lim sifatini oshirish, pedagoglarning professional rivojlanishini qo‘llab-quvvatlash va innovatsion texnologiyalarni samarali integratsiya qilish uchun ilmiy asos yaratadi.

Xulosa

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, pedagogik jamoada sun’iy intellektga nisbatan ijtimoiy fikr murakkab, ko‘p qirrali va psixologik, sotsiologik hamda pedagogik omillarga bog‘liq jarayon sifatida shakllanadi. Pedagoglarning SIga nisbatan munosabati nafaqat individual psixologik xususiyatlari, balki jamoaning kommunikatsion madaniyati, kollektiv qaror qabul qilish strategiyalari va innovatsion texnologiyalarga moslashuv darajasiga bevosita bog‘liq ekanligi aniqlangan.

Tadqiqot davomida pedagoglarning ijobiy fikri ko‘pincha innovatsion faoliyatga ochiq, texnologik yangiliklarni qabul qilishga tayyor va professional rivojlanishga intiluvchi shaxslar orasida shakllanishi aniqlangan. Shu bilan birga, salbiy yoki skeptik fikrlar pedagogik jamoaning kollektiv stereotiplari, innovatsion jarayonlarga moslashuvdagi qo‘rquv va texnologiyalarning pedagogik faoliyatni to‘liq almashtirishi haqidagi noto‘g‘ri tushunchalar bilan bog‘liq.

Muhokama natijalari shuni ko‘rsatdiki, pedagogik jamoalarda ijtimoiy fikrning shakllanishini samarali boshqarish uchun bir qator strategiyalarni qo‘llash zarur: pedagoglarni texnologik kompetensiyasini oshirish, trening va maslahatlar orqali psixologik qo‘llab-quvvatlash, shuningdek, kollektiv kommunikatsiya va jamoaviy qaror qabul qilish jarayonlarini optimallashtirish. Bu esa SI texnologiyalarini joriy etish jarayonini nafaqat texnologik, balki ijtimoiy-psixologik kontekstda ham samarali amalga oshirish imkonini beradi.

Shuningdek, pedagogik jamoalarda ijtimoiy fikrni shakllantirish shaxsiy va kollektiv omillar o‘rtasidagi muvozanatga ham bog‘liq ekanligi aniqlangan. Individual pedagogning texnologiyaga munosabati va professional tajribasi kollektiv qaror qabul qilish jarayoniga ta’sir qiladi, shu bilan birga, jamoaning umumiy madaniyati va kommunikatsion strategiyalari bu fikrning ijobiy yoki salbiy shakllanishini belgilaydi.

Xulosa qilib aytganda, pedagogik jamoada sun’iy intellektga nisbatan ijtimoiy fikrni shakllantirish – bu murakkab va ko‘p qirrali jarayon bo‘lib, u psixologik, pedagogik va sotsiologik omillarning uyg‘unlashgan tizimi sifatida o‘rganilishi lozim. Tadqiqot natijalari pedagogik jamoalarni SI texnologiyalarini samarali integratsiya qilish, pedagoglarning professional rivojlanishini qo‘llab-quvvatlash va ta’lim sifatini oshirish bo‘yicha ilmiy asos yaratishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Selwyn, N. (2016). *Education and Technology: Key Issues and Debates*. London: Bloomsbury Academic.
2. Holmes, W., Bialik, M., & Fadel, C. (2019). *Artificial Intelligence in Education: Promises and Implications for Teaching and Learning*. Boston: Center for Curriculum Redesign.
3. Madgapilova, N. (2024). *Mug'allim 2024*. 5/2, 461–468.
4. Madgapilova, N. (2025). *Scientific-Practical and Strategic Bases of Improving Pedagogical-Psychological Cooperation in the Integration of School and Pre-School Educational Organizations in the Context of Continuous Education on the Basis of Innovative Logistics*. 1, 157–166.
5. Madgapilova, N. (2025). *Муғаллим ҳам ўзликсиз билимлендирив. Ilmiy-metodik jurnal*. 164–170.
6. Eshnayev, N., & Madgapilova, N. (2023). *Characteristics of Implementing the Cluster Approach in the Educational System*. International Journal of Pedagogics, 03, 44–47. https://doi.org/10.37547/ijp/Volume03Issue02-09
7. Abduqodirova, D. (2025). *Psychological Features of the Neurographic Approach*. 01, 501–503.
8. Abduqodirova, D. (2025). *Talabalarda Psixologik Stressni Yengish*. 03, 69–73.
9. Abduqodirova, D. (2025). *Hissiy Ijodkorlik: Tushuncha va Komponentlar*. Journal of Economics and Business UBS, 4, 145–154.
10. Abduqodirova, D. (2024). *Emotsional Kreativlik: Nazariy Asoslari va Psixologik Yondashuvlar*. Journal of Economics and Business UBS, 4, 679–685.
11. Abduqodirova, D. (2015). *International Conference of Natural and Social-Humanitarian Sciences: The Role of Emotional Creativity in Students' Decision-Making*.